

Кульбіда С. В. Формування національно-патріотичних почуттів у нечуючих на уроках мови. - Світлана Кульбіда. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 25-29. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychno-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

Кульбіда С. В.,
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ У НЕЧУЮЧИХ НА УРОКАХ МОВИ

Рідне слово — це велика народна педагогіка
К.Д.Ушинський

Серед виховних напрямів найактуальнішим нині виступає патріотичне виховання, адже воно закладає фундамент для формування свідомості як сучасної молоді, так і наступних поколінь українців, що вбачатимуть у державі запоруку особистісного розвитку і розвиватимуть ідеї людяності, гуманістичності, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності за свої вчинки. Осередком становлення громадянина-патріота України є навчальний заклад, де системно, послідовно виховується у молодого покоління патріотична свідомість, почуття вірності, любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку щодо захисту національних інтересів, цілісності, незалежності держави, гордості за неї.

Значне місце у формуванні національно-патріотичних почуттів у нечуючих школярів посідають уроки мови. Адже патріотизм починається саме зі ставлення до рідної мови. Підростаюча нечуюча молодь має усвідомити, що без оволодіння державною мовою поряд з українською жестовою неможливо стати повноцінним громадянином своєї держави, патріотом України та й просто інтелігентною людиною, фахівцем у будь-якої галузі господарства [З. с. 154].

Кульбіда С. В. Формування національно-патріотичних почуттів у нечуючих на уроках мови. - Світлана Кульбіда. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 25-29. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychne-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

Урокам мови відводиться особлива роль у формуванні національно-патріотичних почуттів юних нечуючих громадян нашої держави, оскільки мова (українська словесна, українська жестова) є могутніми джерелами національної духовності, своєрідним генетичним кодом спільноти чуючих і спільноти нечуючих, пам'яттю народу. У різноманітних матеріалах текстів знаходять відображення українська історія, традиції, моральні цінності, ментальність,

національні риси, українська самобутність. Свого часу Василь Сухомлинський зазначав, що *“в руках учителя слово є могутнім виховним засобом, яке здатне піднести, звеличити людину в її власних очах, утвердити її патріотичну свідомість і громадянську гідність, на все життя відкрити в її серці невичерпні й вічні джерела любові до своїх предків”* [3].

Мета уроків української мови – виховання національно свідомого громадянина України, формування й утвердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей. Тому уроки української мови мають стати основою патріотичної вихованості учнів, їхнього громадського зростання, високої моральності, естетичної привабливості.

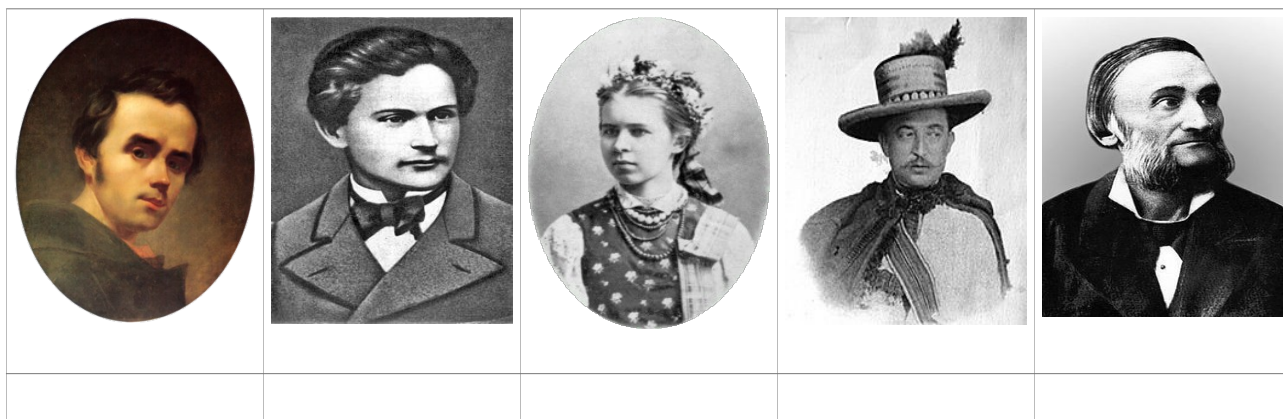
Досягнення цієї мети дуже значуще й важливе. Учителю-мовнику важливо виховати так нечуючу дитину, щоб вона максимальним чином доступно і зрозуміло увібрала найкраще з мовного матеріалу і оволоділа ним практично.

Робота над формуванням патріотизму проводиться як на уроках української мови, так і на уроках української жестової мови. Цьому сприяє чітко підібраний дидактичний матеріал підручників із творів українських письменників-класиків: Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Юрія

Кульбіда С. В. Формування національно-патріотичних почуттів у нечуючих на уроках мови. - Світлана Кульбіда. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 25-29. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychne-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

Федьковича, Леоніда Глібова та ін., так і сучасних українців: Ліни Костенко, Василя Симоненка, Євгена Гуцала, Марійки Підгірянки та ін. [1, 2].

Під час виконання різних видів роботи: написанні творів, переказів, опанування різних видів текстів вчителем звертається увага на послідовне й системне вивчення слів-символів, у яких закарбовано культурний досвід минулих поколінь нашого народу. До прикладу, під час вивчення різних тем вчитель збагачує словниковий запас нечуючих учнів власне українськими словами, колоритними фразеологічними одиницями, навчає їх визначати лексичне значення цих слів і виразів, порівнювати з жестами з метою чіткого усвідомлення та доречного використання. Лише завдяки такій послідовній і системній роботі нечуючі учні зможуть поповнювати активний запас вивчених одиниць і свідомо опановувати вивчені пласти лексики, фразеологізмів, використовувати у власному мовленні. Важливо, що сучасні підручники надають різноманітні тексти, вивчаючи які руйнується стереотип неповноцінності української мови, що раніше активно насаджувався українцям. Врахування означеного аспекту, на наш погляд, сприятиме утвердженню в підростаючого покоління думки про те, що українська мова є сучасною,

Кульбіда С. В. Формування національно-патріотичних почуттів у нечуючих на уроках мови. - Світлана Кульбіда. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 25-29. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychno-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

багатою, культурною, розвиненою мовою, що здатна обслуговувати усі сфери життя суспільства.

Вивчаючи українську мову, учитель повинен акумулювати свою увагу на наступності поколінь, пояснювати учням, що справжні герої були не лише в минулому, а є й серед нас. І про це свідчать події Революції Гідності та воєнні дії на Сході нашої держави. Крім того, у кожному регіоні, у кожному закладі знайдуться приклади справжніх героїв, які боронили і боронять нашу українську землю на Сході.

Важливим доповненням у розвитку патріотичних почуттів, крім текстуального вивчення творів усної народної творчості, творів українських письменників, на уроках мови потрібно використовувати сучасні засоби навчання, які допоможуть унаочнити виклад мовно-історичного матеріалу через демонстрацію архітектурних пам'яток, що є найкращим свідченням обдарованості наших предків.

Виховний потенціал для формування громадянина-патріота мають матеріали підручників, де оспівується природа рідного краю. Особливо плідними вони будуть тоді, коли проходять у співпраці із бібліотеками та музеями. Різноманітні екскурсії, музейні та бібліотечні уроки, зустрічі із талантами рідного краю, не лише сивочолих, а й молодих, допоможуть учителю виховати почуття гордості за рідний край, що плекає такі таланти.

Неабиякий вплив на формування національно-патріотичних почуттів учнів початкової школи мають і тексти, які спрямовані на формування ціннісних орієнтацій, естетичних ідеалів українців сучасної доби. Приклад одного тексту з підручника для 4 класу 2017 року [1]:

Кульбіда С. В. Формування національно-патріотичних почуттів у нечуючих на уроках мови. - Світлана Кульбіда. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 25-29. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychno-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

Пошана

Внук запитав у дідуся:

- Я помітив, коли приходиш ти з бабусею до нас, тато підводиться і не сідає доки, поки ви не сядете. Чому так?

- Я і бабуся – батьки. Ми доглядали свого сина - твого тата, виховували, піклувалися, - відповів дідусь. За все це у нього до нас пошана.

- Люди встають, коли виконується гімн України. Це теж пошана?

- Так, пошана до нашої Батьківщини. Ми живемо в Україні, дихаємо цим повітрям,

п'ємо воду, їмо хліб, вирощений на українських полях. Ми пишаємося історією, українськими героями, сучасними справами, творимо майбутнє. Гімн – урочиста пісня Батьківщини. Як можна не підвестися, коли виконується гімн?- Ми завжди стоїмо, коли звучить гімн, - сказав внук дідусю.

- Звичайно, - мовив дідусь. - З пошани до гімну треба не лише стояти, а й вивчити його напам'ять. Коли українці співають

гімн, вони урочисто обіцяють собі любити Україну, бути достойними нащадками своїх дідів.

Кульбіда С. В. Формування національно-патріотичних почуттів у нечуючих на уроках мови. - Світлана Кульбіда. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 25-29. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychno-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

- *Що нового ти дізнався з тексту?*
- *Чому тато хлопчика виявляє пошану до дідуся й бабусі?*
- *Як українці виявляють пошану до Батьківщини?*
- *Як поведишся ти, коли виконується Гімн України у жестовому виконанні?*

Особливу увагу слід звертати на зв'язки української мови та української жестової мови в контексті паралельного засвоєння, порівняння схожості і відмінності.

Таким чином, матеріал сучасних підручників з української мови для нечуючих має достатній потенціал для того, щоб рідна мова відкрилися перед нечуючими учнями як могутнє джерело духовності, своєрідний генетичний код, пам'ять багатьох поколінь, що нерозривно пов'язана з національними і культурними традиціями українського народу.

Список використаних джерел:

1. Кульбіда С. В., Несен Г. М. Українська мова. 3 клас для учнів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для слабкочуючих дітей (Н 91) / підручник. – К.: Інкунабула, 2017 – 136 с.
2. Кульбіда С.В. Українська мова. 4 клас. Підручник для учнів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (Н 90). – К.: Інкунабула, 2017. – 136 с.
3. Сухомлинський В.О. Щоб у серці жила Батьківщина. - Василь Сухомлинський. - 1965.
4. Svitlana Kulbida (2018). Introduction features of bilingual Education of deaf People in Ukraine // - Освіта впродовж життя: соціальні запити, сучасні виклики та пріоритети в реалізації: матеріали конференції. - Київ, 22 березня 2018 року. – К., 2018. – С. 140 -150. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/710550/>